

"شرکت در کارگاه تدوین پیش نویس برنامه عمل بین المللی حفاظت و مدیریت پلیکان پاخاکستری"

معاونت محیط طبیعی و تنوع زیستی

دفتر حیات وحش و آبریان آبهای داخلی

گزارش ماموریت از : حمید امینی، معاون دفتر حیات وحش و آبریان آبهای داخلی

مقدمه :

به استناد حکم ماموریت شماره 95/37670 مورخ 95/8/22 از اول لغایت پنجم آذرماه به کشور یونان عزیمت و در کارگاه تهیه و تدوین پیش نویس برنامه عمل بین المللی حفاظت پلیکان پاخاکستری شرکت کردم. کارگاه مذکور از دوم لغایت چهارم آذر (24-22 نوامبر 2016) در هتل ارودیوس در حاشیه دریاچه کرکینی واقع در 77 کیلومتری شهر سالونیک (Thesaloniki) کشور یونان برگزار گردید.

میزبان این کارگاه وزارت محیط زیست و انرژی یونان بود و توسط جامعه پرند شناسی یونانی Helenic Ornithological Society و جامعه حفاظت از پرپا PRESPA ، در چهارچوب پروژه LIFE14PRE/UK/000002 EuroSAP برگزار شد و از حمایت کمیسیون اروپا و هماهنگی Birdlife International برخوردار بود. ضمناً وزارت محیط زیست سرزمین و دریای ایتالیا از برگزاری کارگاه حمایت کرده است.

پلیکان پا خاکستری در زمره پرندگان حمایت شده و حفاظت شده قرار دارد و از حیث قوانین ملی تحت حمایت قرار گرفته است بنحوی که زنده گیری و شکار آن در کشور بموجب قانون ممنوع بوده مستوجب پرداخت جریمه و حبس خواهد بود. همچنین این گونه در طبقه آسیب پذیر Vulnerable اتحادیه جهانی حفاظت و منابع طبیعی IUCN و در ضمایم کنوانسیون سائیس CITES و کنوانسیون حفاظت از گونه های مهاجر وحشی CMS نیز قرار دارد لذا حفاظت و حمایت از این پرند از دیدگاه بین المللی نیز حائز اهمیت ویژه می باشد. خاطر نشان میسازد بیش از نیمی از جمعیت منطقه ای این گونه در مناطق تالابی مختلف ایران زمستان گذرانی میکند لذا ایران از حیث حفاظت از این گونه و تدارک مناطق زمستان گذرانی برای نیمی از چرخه سالانه زندگی این پرند از اهمیت بسیار برخوردار است.

پیشینه نشست :

این نشست مسبق به سابقه نمی باشد. لیکن برای تهیه پیش نویس برنامه عمل مورد نظر، برنامه عمل اروپایی حفاظت از گونه بعنوان مبنا و الگوی کار در نظر گرفته شد.

شرکت کنندگان در نشست :

در این نشست از نمایندگان کشورهای واقع در حوزه پراکنش این گونه (12 کشور شامل قزاقستان، مونته نگرو، پاکستان، رومانی، روسیه، ترکیه، آلبانی، آذربایجان، فرانسه، بلغارستان، یونان و هند) دعوت بعمل آمده بود تا با بیان وضعیت حفاظتی و جمعیتی پلیکان پاخاکستری در کشور خود و در سطح جهان در قالب سخنرانی بیست دقیقه ای و ارائه پاورپوینت، در جهت مشارکت برای تهیه و تدوین پیش نویس برنامه عمل اقدام نمایند. ضمناً آقای **Sergey Drelieve** از دبیرخانه موافقتنامه **AEWA** بعنوان تسهیل گر و خانم **Anna Staneva** از دفتر **Birdlife International** در این نشست حضور داشتند. فهرست شرکت کنندگان در این نشست به گزارش ضمیمه شده است.

اهداف عمده نشست :

از اهداف عمده و اصلی نشست می توان به موارد زیر اشاره کرد :

- تدارک و تهیه داده ها و اطلاعات روزآمد کشورها در خصوص وضعیت گونه، روند جمعیت، پراکنش، تهدیدات و مسائل حفاظتی پلیکان پاخاکستری و ارائه آن در نشست
- شناسایی و معرفی ریشه های تهدیدات اصلی گونه و همچنین تعیین کمبودهای اطلاعاتی و نیازها
- شناسایی اهداف، نتایج قابل انتظار و اقدامات مرتبط با برنامه عمل بین المللی بر اساس تهدیدات موجود
- بحث و تبادل نظر در خصوص اقدامات ضروری و اولویت دار برای این گونه جهت اجرا در کوتاه مدت در مناطقی که اجرای آن ضروریست
- بحث و تبادل نظر و توافق در زمان اجرا و گامهای بعدی برای تهیه پیش نویس، مرور و تکمیل برنامه عمل بین المللی.

برنامه نشست :

در روز اول نشست (دوم آذرماه) از ساعت 8:30 صبح ثبت نام شرکت کنندگان آغاز گردید و برنامه نشست براساس برنامه پیش بینی شده از قبل، راس ساعت 9 صبح با خوشامدگویی و سخنرانی میزبان نشست (نماینده وزارت محیط زیست کشور یونان) و هماهنگ کننده نشست (نماینده دبیرخانه UNEP/AEWA) آغاز گردید.

متعاقباً آقای دکتر Giorgos Catasdorakis از کشور یونان اطلاعات جامعی از وضعیت جهانی پلیکان پاخاکستری، وضعیت مهاجرت، جمعیت جهانی و روند آن، بیولوژی و اکولوژی گونه و تلاشهایی که در جهت حفاظت این گونه صورت میگیرد سخنرانی کرد. متعاقباً نمایندگان هر یک از کشورها به مدت حداکثر بیست دقیقه نسبت به ارائه وضعیت پلیکان پاخاکستری در کشور خود اقدام نمودند و ارائه کنندگان به سوالات حاضرین پاسخ دادند. اینجانب نیز طبق برنامه تنظیمی نسبت به ارائه مطالب مورد نظر (که از قبل در قالب پاورپوینت تهیه شده بود) اقدام نمودم. پس از خاتمه سخنرانی نمایندگان کشورها، نماینده دبیرخانه UNEP/AEWA نسبت به معرفی و توصیف کاری که قرار بود در خلال سه روزه کارگاه توسط حضار انجام شود توضیحاتی ارائه و نسبت به تحلیل جزئیات و تهیه درخت مشکلات (در قالب نرم افزار My Manager) اقدام نمود.

در روز دوم و سوم نشست نیز با بحث و تبادل نظر در نشست توسط حضار و با مدیریت نماینده دبیرخانه UNEP/AEWA نسبت به تهیه پیش نویس برنامه عمل، اولویت بندی اقدامات حفاظتی پیش بینی شده برای هر کشور در جهت رفع و یا کاهش اثر عوامل تهیه گونه و تدارک فضای مناسب برای رشد جمعیت گونه به میزان 10 درصد ظرف مدت ده سال اقدام گردید و بر اساس آن برنامه، اقداماتی که در هر کشور بایستی به مورد اجرا گذاشته شود و مهلت زمان اجرای آن معین گردید.

بعد از ظهر روز سوم بر اساس برنامه زمان بندی که از قبل پیش بینی شده بود از حاشیه و بخشهایی از داخل دریاچه کرکینی و پرندگان آن با قایق موتوری بازدید بعمل آمد.

مشروح مباحث مطرح شده طی نشست و تحلیل کارشناسی :

همانطور که از برنامه کارگاه استنتاج می گردد بدو نمایندگان هر یک از کشورهای حاضر در نشست گزارشی مبنی بر وضعیت جمعیت و پراکنش پلیکان پاخاکستری در کشور خود و همچنین وضعیت حفاظتی و عوامل تهیه گونه و زیستگاههای آن در کارگاه ارائه نمودند. متعاقباً با محوریت رئیس جلسه، تحلیل گر و نماینده برگزار کننده کارگاه نسبت به تهیه درخت مشکلات گونه با بهره گیری از نرم افزار My Manager اقدام شد. عوامل تهدید گونه و زیستگاههای آن در فصول تولیدمثل و زمستانی دسته بندی گردید و برای رفع عوامل تهدید راهکارهای علمی و اجرایی توسط حضار مطرح و بحث و تبادل نظر شد.

عمده ترین تهدیدات فراروی گونه و زیستگاه آن در مناطق تولید مثل، موضوع تغییر اقلیم و ایجاد تغییراتی در وضعیت تالابهایی که محل تخمگذاری و تولیدمثل این پرنده هستند عنوان گردید که به موجب آن با پایین رفتن سطح آب در تالابهای موردنظر، مکانهای تخمگذاری این گونه تخریب گردیده و از دست رفته است و برای جبران آن راهکارهایی از قبیل تامین حق آبه تالابها و افزایش ورودی آب به تالاب از طریق مدیریت مصرف آب در سایر بخشها و بویژه بخش کشاورزی عنوان گردید. همچنین ساخت پلت فرم و جزایر مصنوعی در تالابهای موردنظر جهت کمک به پرنده برای تخمگذاری مطرح گردید که این راهکار در دریاچه کرکینی در یونان نیز از قبل اجرایی شده است. اصلاح و ترمیم و روزآمد کردن قوانین و مقررات ذیربط در کشورها، تقویت برنامه های حفاظتی از گونه و زیستگاه آن، اجرای برنامه های مدیریت مناطق حوزه پراکنش گونه، انجام مطالعات و بررسیهای میدانی تکمیلی و بسط و توسعه تعامل و همکاری متقابل بین کشورهای حوزه پراکنش گونه از عمده ترین راهکارهای حفاظتی و مدیریتی گونه قلمداد گردید.

انطباق موضوعات مطرح شده با مسائل ملی و چالشهای پیش رو :

با عنایت به اینکه پلیکان پاخاکستری در ایران تولیدمثل نمیکند مشکلات و عوالت تهدید این گونه در دوره تکثیر و تولیدمثل مشمول ایرن نمیگردد لیکن از آنجا که بیش از 70-60 درصد جمعیت منطقه ای این پرنده در ایران زمستان گذرانی میکند کشور ایران در حفاظت از این پرنده در خارج از فصل تولیدمثل از اهمیت ویژه برخوردار است. همچنین بخشی از جمعیت پلیکان پاخاکستری زمستان گذران ایران که در تالابهای داخلی حضور می یابند بشدت تحت تاثیر عواملی هستند که شادابی و سلامت تالابها را تحت تاثیر خود قرار می دهند که از بیان آنها می

توان به خشکسالی های اخیر، کاهش نزولات جوی و نقصان روان آب ها، منابع تامین آب تالابها و مشکلات عدم مدیریت صحیح مصرف آب را می توان نامبرد. بعنوان مثال دریاچه پریشان در استان فارس که از تالابهای داخلی مهم و زیستگاه این پرنده محسوب می گردد در سالیان اخیر کاملاً خشک شده است.

از اینرو اجرای برنامه های عملیاتی درون بخشی و فرابخشی پیش بینی شده در برنامه عمل حفاظت از این پرنده در کشور سبب خواهد شد مشکلات و چالشهای فراروی حفاظت و مدیریت گونه را برطرف نماید.

نتیجه گیری :

در این نشست با همکاری نمایندگان کشورهای حاضر اطلاعات لازم برای تهیه و تدوین برنامه عمل بین المللی حفاظت از پلیکان پاخاکستری توسط تسهیل گر محترم تهیه گردید و متعاقباً نسبت به جمع بندی موضوعات و تدوین اولین پیش نویس برنامه عمل که برنامه اجرایی هر کشور را در جهت حفاظت و مدیریت گونه مشخص می نماید تا آوریل 2017 اقدام خواهد شد. سپس متن اولین پیش نویس از طریق ایمیل برای اعلام نظر نهایی شرکت کنندگان در نشست ارسال خواهد شد و بر اساس نظرات دریافتی نسبت به تدوین دومین پیش نویس برنامه عمل مذکور اقدام و متن نهایی پیش نویس در اکتبر 2017 به کنفرانس اعضای کنوانسیون که در فیلیپین برگزار خواهد شد تقدیم می گردد متعاقباً متن پیش نویس مذکور توسط دبیرخانه کنوانسیون برای دریافت آگاهی و دریافت نظرات کشورهای ذیربط عضو کنوانسیون CMS ارسال می گردد. در نهایت متن پیش نویس برنامه عمل تا فوریه 2018 توسط دبیرخانه کنوانسیون نهایی گردیده و در مارس 2018 در اختیار کمیته فنی Technical committee کنوانسیون قرار می گیرد و از نوامبر 2018 کارگروه بین المللی جهت اجرای برنامه عمل تشکیل خواهد شد که در آن نمایندگان معرفی شده از طرف کشورها عضویت خواهند داشت. بدین ترتیب سازوکار بین المللی جهت اجرای برنامه عمل مدیریت این گونه فراهم و عملیاتی خواهد گردید.

پیشنهاد :

تدوین برنامه عمل ملی حفاظت از پلیکان پاخاکستری با تکیه بر برنامه عمل بین المللی آن مورد پیشنهاد است.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.